

דרשה כל נדרי תשפ"ד

אומרים בסליחות 'מי שענה לאברהם אבינו בהר המוריה הוא יעננו'. לכאורה לא מצינו כלל שאברהם אבינו התפלל לפני הקב"ה בעת העקידה, ומהי הכוונה מי שענה הוא יעננו?.

אלא איתא ב'מדרש' (פסיקתא רבתי מ): 'א"ר ירמיה אמר לו (אברהם אבינו אמר): רבונו של עולם גלוי היה לפניך שהיה לי מה להשיבך, כשאמרתי לי לקרב את יצחק. כלומר אברהם אבינו אמר להקב"ה היה לי מה לומר לך כשאמרתי לי לעקוד את יצחק בני, אבל התאפקתי ולא אמרתי כלום. ומוסיף המדרש: 'אילו השבתי אותך לא היה לך מה להשיבני'. אם הייתי עונה לך לא היה לך מה לענות לי. שהייתי אומר לך אתמול אמרתי לי כי ביצחק יקרא לך זרע, ועכשיו אתה אומר לי לשחטו. ולא השבתי אותך, אלא עשיתי עצמי כאלם וכחרש, ואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו. כלומר הקב"ה אתה יודע שהיה לי מה לומר, ואתה יודע שאם הייתי עונה לך לא היה לך מה לענות לי, אבל עשיתי עצמי כאלם ולא השבתי לך כלום, אבל זה בער לי מאוד לומר לך.

כלומר אברהם אמר להקב"ה היה לי על מה להתלונן, היה לי על מה לדבר, והיה לי על מה להצטדק, ובצדק לא הייתי צריך כלל להיכנס לעסק של עקידת בני, אבל שתקתי ולא עניתי כלום. וזה 'מי שענה לאברהם אבינו בהר המוריה הוא יעננו', אברהם לא אמר משהו בקול אבל בתוכו דיבר להקב"ה שיש לו מה לומר והתאפק ולא אמר כלום, והלך ועשה רצון הקב"ה באמונה שלימה ותמימה בלי שום שאלות כלל.

אמר אברהם אבינו: רבונו של עולם, כשיהיו בניו של יצחק נידונים לפניך ביום זה, ביום הדין, ואפילו יש להם כמה קטיגורים מקטרגים אותם, עכשיו שבסוף שיצחק נשאר חי ובטח יהיה לו נכדים ונינים עד ימות המשיח, וכל שנה ושנה בעת יום הדין כשכולם עוברים לפניך כבני מרון, בוודאי יש לך טענות על בני ישראל למה לא מתנהגים בדרך התורה והיראה, אבל כשם שדממתי ולא השיבותיך כך אתה לא תשים להם. כמו שהיה לי מה להשיב לך, ואתה יודע שאם אני הייתי עונה לא היה לך מה לענות לי, ובכל זאת שתקתי ולא עניתי כלום ואפילו שהיה לי מה לומר לך, כמו"כ בכל שנה ושנה אפילו שיש לך טענות על בני ישראל לא תשים להם ותשתוק ואל תגידי כלום.

וממשיך המדרש: אמר לו הקדוש ברוך הוא וכך אני עושה. אני הולך לשתוק ולא לבוא עם טענות על בני ישראל. אמר לו אברהם השבע לי, תחשוב שזה היה קורה עם הבן שלך, מזמן היית מכניס לו סטירה או עוד יותר גרועה, אבל הקב"ה מיד נשבעתי נאום ד'. וזה מי שענה לאברהם הוא יעננו, נכון שלא היה כאן תפילה בקול, אבל חכמינו ז"ל ראה ברוח קדשם שהיה כאן וויכוח בין אברהם אבינו להקב"ה, ובסוף הקב"ה הסכים לא לעשות כלום כמו שאברהם שתק כך כביכול ישתוק.

מבקשים בראש השנה: וכבש רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם. כלומר אברהם אבינו היה לו בן יחיד ואהב אותו מאוד, הקב"ה אמר לו קח נא את בנך ואת יחידך אשר אהבת, והיה צריך לכבש את הרחמים והיה לו מאוד קשה מרוב אהבה שהיה לו ליצחק, וזה כדי לעשות רצונך בלבב שלם, ולא סתם לעשות רצונך אלא עשה זאת בלב שלם עם אמונה שלימה, ולכן מבקשים כן יכבשו רחמך את כעסך מעלינו, כן אתה הקב"ה יכבשו רחמך את כעסך מעלינו ותכתוב לנו שנה טובה ומתוקה.

ר' אשר היה אומר חוצפא כלפי שמיא יסגי. מותר להגידי להקב"ה מה שיש לנו להגידי. וכמו שאברהם אבינו דיבר להקב"ה ותבע ממנו על מה שעשה לו, כמו"כ אנחנו מותר לנו לדבר כן לפני הקב"ה. הקב"ה אמר לאברהם אבינו לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך. עדיין לא הגענו אל הארץ אשר אראך, אנחנו נמצאים בחושך ובהסתר ולא רואים אותך, יש לנו טענות על הקב"ה הבטחתי לנו ולא קבלנו, אמרתי כי ביצחק יקרא לך זרע ועדיין לא קיבלנו, הבטחתי ואעשך לגוי גדול ואגדלה שמך והיה ברכה, הבטחתי בני חיי ומזונני, יש כ"כ הרבה אנשים בעולם שאין להם ילדים, יש אברכים שבניהם ירדו מהדרך ואין להם שום נחת מהם, יש כ"כ הרבה חולים בעולם, יש כ"כ הרבה אנשים שקשה להם בפרנסה ובקושי שורדים, מה יש לך להשיב על כל זה.

ואפילו שלא קבלנו כלום אנחנו מאמינים בני מאמינים והולכים הלאה ועושים רצונך בלבב שלם, על אף שיש לנו טענות על כביכול, אפילו הכי אנו ממשיכים הלאה ועובדים הקב"ה במסירות נפש, יש כ"כ אברכים שיש להם מה לומר, יש להם מה לדבר, ויש להם מה להצטדק, הם עשו מה שאפשר בעולם כדי שהילדים יצליחו וילכו בדרך התורה, שפכו כסף כמים כדי לעזור להם, ואפילו הכי ירדו מהדרך, אלו אנשים אין להם לכאורה מהלך לקום בבוקר ולהמשיך הלאה לעבוד את הקב"ה, אבל

בכל זאת קמים בבוקר נוטלים ידיים וממשיכים הלאה להתפלל ולהודות על מה שיש ולבקש על העתיד, וזה בזמן שיש להם מה להשיב להקב"ה, וממשיכים הלאה כדי לעשות רצונך בלבב שלם.

וכמו שאברהם אבינו היה לו מה לומר ושתק, כמו"כ יש כ"כ הרבה אנשים שיש להם מה לומר ושותקים, אנחנו בחרנו בדרך של אמונה, אבל הקב"ה הבטחתי שיהיה לנו בני חיי ומזוני, ויש כ"כ הרבה אנשים שאין להם בנים, ויש כאלו שאין להם חיי, ויש כאלו שאין להם מזוני, ובכל זאת אנו ממשיכים ללמוד להתפלל ולבוא לבית הכנסת, ולעשות מצות ומעשים טובים, כן יכבשו רחמיק את כעסיד מעלינו ויגלו רחמיק על מידותיד.

מסופר על הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע ששנה אחד במוצאי שבת סליחות לא רצה להיכנס ולהתחיל סליחות, ונהיה מאוחר מאוד, נכנס אחד מהנכדים ושאל למה לא מתחילים סליחות, ענה הרה"ק שאני עוד לא מוכן כדי לומר סליחות, והאם אתה מוכן כבר? השיב לו הנכד האם אתה אינו מוכן עדיין?: ענה הרה"ק הנ"ל: בוודאי איננו מוכן לזה, כי איך אלך לומר סליחות, אנו אומרים לך ד' הצדקה, ואני יודע שאין הדבר כן. כי הלא נראה בנוהג שבעולם מה עושה האב כשיש לו ח"ו בן שאינו הגון בוודאי מרבה לאהוב אותו, ואינו עולה על דעתו כלל לגרשו מביתו ולא להסתיר את עצמו ממנו, ואדרבה הוא מרבה להטיב עמו שלא יתקלקל יותר, ובפרט שאני יודע כי בני ישראל הם טובים וישרים בכל דבר ועניין, ואני לא יודע מה הקב"ה רוצה מהם.

ככה נמשך הרבה זמן ולא נכנס לסליחות, בסוף כשהיה כבר מאוחר מאוד אמר ולנו בושת הפנים וזהו האמת, אנחנו נכנסים לסליחות ונאמר אז את כל האמת להקב"ה.

כ"ק אאמו"ר זצ"ל היה מספר, ששנה אחת לפני תפילת כל נדרי שמע הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע שתי נשים מדברות ביניהם, ואמר אחד לשני אם הקב"ה היה גנב רוצח לא היה עושה אתנו ככה, כלומר אפילו אדם הכי שפל כמו גנב או רוצח לא היה מתנהג אתנו כמו שהקב"ה עושה. מיד נכנס הרה"ק לתפילת כל נדרי, ופתח את הארון הקודש ואמר להקב"ה, אתה שומע מה ששרה אומרת, אם הייתי גנב או רוצח מזמן כבר היה נותן לנו כל מה שאנו צריכים.

לעילוי נשמת הרה"ה רבי
בנימין ב"ר אברהם שמואל.
נלב"ע ערב ראש השנה
תש"פ

העלון נתנדב ע"י הרה"ה
רבי יאיר רשבסקי הי"ו

העלון יצא לאור ע"י מכון נתיבות החסידות – ספינקא.